

**ΕΚΘΕΣΗ ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ ΣΠ.ΕΛ.Ε.Ο
ΣΠΗΛΑΙΟΒΑΡΑΘΡΟ ΕΠΤΑΣΤΟΜΟ ΠΑΡΝΑΣΣΟΥ
ΝΕΑ ΣΥΝΕΧΙΣΗ ΕΞΕΡΕΥΝΗΣΗΣ ΥΣΤΕΡΑ ΑΠΟ 13 ΧΡΟΝΙΑ
(1987-2000)**

Το σπηλαιοβάραθρο «Επτάστομο» που βρίσκεται στον Νομό Φωκίδας στην καρδιά του Εθνικού Δρυμού του Παρνασσού, είναι το μοναδικό το οποίο ο Σπηλαιολογικός Ελληνικός Εξερευνητικός Όμιλος (ΣΠ.ΕΛ.Ε.Ο.) το επισκέπτεται κάθε χρόνο, κυρίως την Άνοιξη για να θαυμάσει τους παγοσταλακίτες που κρέμονται από τα τοιχώματά του, ζώντας τον ίλιγγο της μονοκόμματης κατάβασης των 45 μέτρων και πατώντας στον παγετώνα που καλύπτει τον πάτο του.

Πάντοτε μας γοήτευε ο λεπτομερής χάρτης κάτοψης και τομής του **ΙΑΚΩΒΟΥ ΚΑΡΑΚΩΣΤΑΝΟΓΛΟΥ** μέλος του ΣΠ.ΕΛ.Ε.Ο. ο οποίος είχε χαρτογραφήσει τον Επτάστομο με επίλεκτη ομάδα Σπηλαιολόγων το 1987 αλλά σταματώντας μέχρι το 2^ο σιφόνι βουλωμένο από νερό και πέτρες.

Η εμπειρία του γράφοντος και υπογράφοντος από επισκέψεις και εξερευνήσεις παρόμοιων σπηλαιολογικών συστημάτων και υπόγειων ποταμών (Μάνη-Κάρυστος-Δίρφος Ευβοίας) έδινε πάντοτε ελπίδες για περαιτέρω ύπαρξη συνέχειας του υπόγειου συστήματος του Επτάστομου προς τα έγκατα του Παρνασσού. Σημειωτέον ότι σημαντική ακουστική παρατήρηση είχα επισημάνει βόμβου υπογείων νερών που περνούσαν με ορμή και θόρυβο από παραπλήσια σήραγγα, ενώ βρισκόμουν κάτω για επίσκεψη αναγνώρισης στο κεντρικό τούνελ, την Άνοιξη του '96 (χρονιά με αρκετά χιόνια).

Οι ελπίδες αυτές με τον καιρό έγιναν πίστη και κατέληξαν σε επιτυχημένη εξερεύνηση αποκαλύπτοντας νέες διαδρομές προς το εσωτερικό του Παρνασσού:

Φθινόπωρο του 2000 και έχω αποφασίσει να οργανώσω αποστολή στον Επτάστομο για άντληση του νερού από το 2^ο σιφόνι με την χρησιμοποίηση ηλεκτρικής γεννήτριας, υποβρύχιας αντλίας WILLO, ηλεκτρικών καλωδίων και σωλήνων αναρρόφησης πολλών μέτρων με υποστήριξη από τα μέλη του συλλόγου καθώς και πρόθεση ζήτησης βοήθειας από τους Δημάρχους Επτάλοφου και Αράχοβας.

Παρόμοιο τόλμημα είχε ήδη επιτευχθεί επιτυχώς μόλις τον Αύγουστο του 2000 στα Πελετά Αρκαδίας όπου με την χρήση των παραπάνω μηχανημάτων ύστερα από άντληση νερού από σιφόνι επί 10 ώρες στα -25 μέτρα βάθος συνεχίστηκε η εξερεύνηση με νέο ρεκόρ βάθους για Πελοπόννησο στα 490 μέτρα!

Δυστυχώς λόγω της μακράς χρονικής καθυστέρησης της ολοκληρωμένης παρουσίασης των Πελετών και επίσπευσης της οργάνωσης της 3^{ης} Πανελληνίας Σπηλαιολογικής συνάντησης, η οργάνωση της αποστολής για το Επτάστομο έμεινε στάσιμη με αποτέλεσμα να μας προλάβουν οι χειμωνιάτικοι μήνες. Ευτυχώς όμως η φετινή εποχή παρουσίαζε ασυνήθιστα υψηλές θερμοκρασίες και λιγοστές βροχές κάνοντας με να τονίζω στους συναδέλφους Σπηλαιολόγους ότι το φετινό καλοκαίρι συνεχιζόταν για 7^ο μήνα

(Μάιος-Νοέμβριος 2000) και ότι υπήρχαν πιθανότητες στο 2^ο σιφόνι να έχει χαμηλώσει η στάθμη νερού έως και να έχει εξατμισθεί ικανή ποσότητα ώστε να μας επιτρέψει την πρόσβαση. Σημειωτέον ότι το 1^ο σιφόνι φέτος την Άνοιξη είχε ήδη παρατηρηθεί στεγνό από νερό ...

Συναντώντας κάποια δυσπιστία και λόγω ατυχών συγκυριών προς την σύσταση μιας μεγάλης ομάδας όπως ευελπιστούσα, κινήθηκα με μικρή ομάδα τριών ακόμη νέων αλλά διψασμένων για εξερεύνηση Σπηλαιολόγων ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ ΠΩΡΓΟΣ, ΚΑΨΗΣ, ΑΓΓΕΛΟΣ, ΓΙΑΝΝΑ ΧΑΤΖΗ.

Ύστερα από κατασκήνωση στον Παρνασσό προχωρήσαμε σε αρμάτωμα του Επτάστομου από το γνωστό σημείο την Κυριακή 19 Νοεμβρίου 2000 ενώ ο καιρός εκείνο το πρωινό είχε χαλάσει αρχίζοντας με ψιλοβρόχι και συνεχίζοντας με αστραπές και βροντές προς την μεριά της κορυφής του Παρνασσού.

Τρεις περαστικοί φίλοι επισκέπτες που είχαν έρθει να δουν το τόλμημα θαύμασαν την επιμονή και δράση του ομίλου μας που ενεργούσε υπό τέτοιες συνθήκες καιρού και φεύγοντας μας σύστησαν να τα παρατήσουμε και να συνεχίσουμε την ημέρα μας δίπλα σε τζάκι κάποιας ταβέρνας καταναλώνοντας ντόπια προϊόντα. Μισό σοβαρά - μισό αστεία τους αποκρίθηκα ότι ο καιρός θα φύγει από τον Παρνασσό και θα στραφεί προς την Αθήνα, απορώντας ταυτόχρονα με τον εαυτό μου που ξεστόμισα τέτοιες κουβέντες καθώς σύμφωνα με τον νόμο των πιθανοτήτων σε λίγο πάνω από τα κεφάλια μας θα έριχνε ισχυρή νεροποντή ....

Φαίνεται όμως ότι η μισοευχή μου πραγματοποιήθηκε γιατί καθώς είχαμε τελειώσει το αρμάτωμα του σπηλαίου, δηλαδή το κρέμασμα των σχοινιών στα τοιχώματά του με μεταλλικά βύσματα και κρίκους ασφαλείας και ενώ ήμασταν έτοιμοι να εγκαταλείψουμε τις προσπάθειες οποιανδήποτε στιγμή εάν επιδεινωόταν ο καιρός ο οποίος μας είχε μουσκέψει τις φόρμες εργασίας, ξαφνικά η βροχή και οι κεραυνοί σταμάτησαν και από ότι μάθαμε αργότερα το βράδυ πραγματικά η Αθήνα πλημμύρισε!

Αναρωτιέται κανείς εάν είναι θέμα τύχης ή αλλιώς, παρουσίας στον τόπο των σωστών ατόμων με ισχυρή θέληση υπό τον κατάλληλο χρόνο.

Τολμήθηκε η κατάβαση των τριών ατόμων ενώ ο τέταρτος της ομάδας θα έμενε σαν παρατηρητής καιρούς επιφανείας για λόγους ασφάλειας της αποστολής.

Τέτοια εποχή οι παγοκρύσταλλοι που άλλοτε θαυμάζαμε στα καταπράσινα από την χλωρίδα τοιχώματα είχαν λιώσει επίσης με ελάχιστα απομεινάρια πάγου στον πάτο. Αποφασίστηκε μια γρήγορη διείσδυση καθώς η χαρτογραφημένη διαδρομή μας ήταν γνωστή. Διαπιστώσαμε, ότι το 1^ο σιφόνι νερού (σε βάθος -120 μέτρων από το δρόμο) ήταν ξεβουλωμένο και στεγνό και φτάνοντας στο 2^ο σιφόνι έρποντας μια στενή ανηφόρα από ψιλό βότσαλο εκτιμήσαμε ότι η στάθμη του νερού είχε κατέβει 30 με 50 εκατοστά και η ποσότητα του νερού δεν ήταν τόσο μεγάλη όσο φαινόταν ότι κρατούσε η κοιλότητα του 2^{ου} σιφονιού. Με αρκετή δυσκολία και έρποντας μπρούμυτα σε λασπόνερα ευτυχώς ρηγά περάσαμε στην αχαρτογράφητη περιοχή του Σπηλαιολογικού συστήματος η οποία για πρώτη φορά θα δεχόταν την παρουσία ανθρώπου και την προσβολή τεχνητού φωτός. Περνώντας από μια ανηφόρα με στοιβαγμένες πέτρες, φτάνουμε σε μια ευρύχωρη και σχετικά ψηλοτάβανη διακλάδωση. Στάση να αδειάσουμε τις γαλότσες από τα

ΑΡΧΕΙΟ ΣΠΕΛΕΟ

λασπόνερα! Ακολουθήσαμε την δεξιά διαδρομή που ήταν και πιο ευρύχωρη πότε με εύκολα κατεβάσματα και άλλοτε με χρήση τεχνικής αντιστήριξης προωθηθήκαμε 100 περίπου μέτρα περνώντας από μια διαδρομή της οποίας τα τοιχώματα είχαν λειανθεί σε υψηλό βαθμό και ομοιόμορφα από κάποια απίστευτη ποσότητα νερού που περνούσε κάποτε πολύ παλαιότερα. Καταλήξαμε σε ένα μεγάλο σιφόνι με πολύ νερό πάνω από το οποίο η οροφή χάνεται πνιγμένη σε παχύ σκοτάδι που το φως των φακών μας δεν είναι ικανό να εντοπίσουν. Πιστεύουμε ότι υψώνεται βάραθρο, στην είσοδο του οποίου θα προσπαθήσουμε να εντοπίσουμε σε μελλοντική αποστολή.

Στο νέο σιφόνι πρέπει να γίνει κατάδυση για να διαπιστωθεί με ποιο τρόπο θα γίνει η συνέχεια της εξερεύνησης (θερμοκρασία νερού που μετρήθηκε 6 °C).

Ο ενθουσιασμός μας ήταν μεγάλος και αφιερώσαμε αρκετό χρόνο στην εξερεύνηση της διαδρομής μας. Αποφασίσαμε να γυρίσουμε πίσω αγχωμένοι για το θέμα του καιρού, αφήνοντας την αριστερή διαδρομή για αργότερα. Βγαίνοντας έξω στον πάτο του βάραθρου πληροφορηθήκαμε για την απουσία βροχής και επικίνδυνων σύννεφων.

Ο Παρνασσός πράγματι ήθελε να μας αποκαλύψει τα ενδότερα μυστικά του. Οι δυο από τους τρεις της πρώτης ομάδας ανεβαίνουν έξω ενώ ο τέταρτος της παρέας κατεβαίνει για να εξερευνήσουμε παρέα την αριστερή διαδρομή και να ζήσει και αυτός την εμπειρία της αχαρτογράφητης διαδρομής. Έτσι μπαίνω για δεύτερη φορά αν και είμαι βρεγμένος από το πέρασμα του σιφονιού και η φόρμα μου αχνίζει από την συνεχή εξάτμιση στα κάτω άκρα. Παρηγοριά, η καυτή μακρόστενη ανοξειδωτή μικρή μπουκάλα ασετιλίνης (για παραγωγή αερίου για φωτισμό), την οποία φέρνω σε επαφή με το σώμα μου για να ζεσταθώ.

Η αριστερή διαδρομή υπολογίζεται κι αυτή περίπου τα 100 μέτρα, εκεί γίνεται χρήση στενής συρματόσκαλας και καταρρίχηση με την βοήθεια σχοινού γιατί το κατέβασμα είναι απότομο. Η διαδρομή καταλήγει και αυτή σε σιφόνι με νερό και χρειάζεται κατάδυση με μπουκάλες οξυγόνου.

Η επιστροφή και τελική ανάβαση από το σπηλαιοβάραθρο προς την επιφάνεια έγινε νύχτα. Ήταν οκτώ και μισή το βράδυ όταν καταφέραμε να μαζέψουμε τα υλικά στα αυτοκίνητα. Οι περιπέτειές μας δεν τελείωσαν εκεί, καθώς βρήκαμε κλειδωμένη την σιδερένια μπάρα στον χωματόδρομο στα όρια του πυρήνα του Εθνικού Δρυμού του Παρνασσού. Είχαμε ειδοποιήσει για την είσοδο και παραμονή μας το Δασαρχείο ξεχνώντας όμως την πιθανή έξοδό μας αργά το βράδυ. Έτσι χρειάστηκε να ακολουθήσουμε μια διαφορετική στριφογυριστή μακρινή διαδρομή 20 χιλιομέτρων μέσα στον Δρυμό που τμηματικά καλύπτονταν από ομίχλη (ευτυχώς ήμασταν εφοδιασμένοι με λεπτομερή χάρτη) και έπειτα από 2 ώρες τα καταφέραμε να βγούμε στον ασφαλτόδρομο της περιοχής των Καλυβίων Αράχοβας. Αποτέλεσμα, η επιστροφή στην Αθήνα να γίνει πολύ μετά τα μεσάνυχτα ...

Στις 16 Δεκεμβρίου 2000 πραγματοποιήθηκε και 2^η επίσκεψη στο Επτάστομο με τα ίδια άτομα που έλαβαν μέρος στη πρώτη εξερεύνηση και επιπλέον την συμμετοχή του Περικλή Κατσάνου.

Σκοπός της 2^{ης} αποστολής ήταν η πραγματοποίηση των μετρήσεων της χαρτογράφησης, της εργασίας ξεμπαζώματος πετρών και βοτσάλων σε 2-3

ΑΡΧΕΙΟ ΣΤΕΛΕΟ

σημεία ώστε να γίνεται πιο εύκολο το πέρασμα των ατόμων και υλικών καθώς και μείωση επικινδυνότητας εγκλωβισμού από το νερό, την περαιτέρω αποστράγγιση από το νερό του 2^{ου} σιφονιού με κουβάδες.

Όλοι είχαμε φέρει καταδυτικές φόρμες και μάσκες θαλάσσης για εξερεύνηση των πνιγμένων με νερό σιφονιών, εφ' όσον αυτό θα ήταν δυνατόν να γίνει με απλό μακροβούτι, και συνέχιση για νέες διαδρομές.

Τελικώς από προσπάθεια που έγινε από τον ΠΕΡΙΚΛΗ ΚΑΤΣΑΝΟ, εκτιμήθηκε ότι δεν είναι δυνατόν να γίνει εξερεύνηση χωρίς μπουκάλες οξυγόνου, διότι διαπίστωσε ότι πρόκειται για μεγάλη λίμνη αρκετού πλάτους και βάθους. Ίσως τα δύο σιφώνια κατάληξης των δύο διαφορετικών διαδρομών να ενώνονται σε μια ενιαία λίμνη, οπότε, αυτή υπολογίζεται από τις μετρήσεις σε τουλάχιστον 30 μέτρα πλάτους. Δυστυχώς στην 2^η επίσκεψη δεν υπήρξε δυνατότητα συμμετοχής από έμπειρο σπηλαιοδύτη, έτσι αφήνοντας πίσω μας μια ομίχλη από υπερκορεσμένη ατμόσφαιρα σε υγρασία, βλέπουμε σαν επόμενο στόχο την σπηλαιοκατάδυση καθώς και την προσπάθεια τρόπου ανάβασης του βαράθρου πάνω από τη λίμνη.

Το γεγονός γνωστοποιήθηκε αμέσως από τους φύλακες του Δασαρχείου (καθώς ο χώρος που μας παραχωρήθηκε για διανυκτέρευση ήταν πλησίον του φυλακίου) προς τον πληθυσμό της περιοχής Επτάλοφου, Αράχοβας και Ιτέας.

Για την ομάδα

ΚΑΤΣΙΑΒΟΣ Θ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ
Μέλος Δ.Σ. ΣΠ.ΕΛ.Ε.Ο.

ΑΡΧΕΙΟ ΣΠΕΛΕΟ